

2

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru Rokopisi se ne vračajo

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileiro \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za izposojstvo \$0.00

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2667-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepu n. pr. (Aug. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list

MUSSOLINI IN MAFIJA.

Kaj je "mafija"? Na kratko povedano, tajna organizacija, ki je imela svoj izvor v Siciliji in je sorodna napolitanski "kamori." Ta organizacija je stara, mogoče več kot dve sto let ali še več in ima svoj začetek v časih, v katerih se je pričela drobiti stara fevdalna država, z njo vred pa tedanji socialni red.

Ta tajna organizacija se je preživela do današnjih dni v Siciliji in je svoj delokrog razširila v tujemstvo, kjer so bili naseljeni Sicilijanci in Italijani iz Južne Italije: Napolitanci in Kalabreži, kajti tudi ti so prinesli iz domovine s sabo tradicije kamore in mafije. Te tradicije so bile, da se je mafija delila v dva dela: v Giovani d'onore (častne mladeniče), ki nimajo z nasilji, umori in napadi nobenih dejanskih stikov, in v malandrine (malopridneže), ki izvršujejo nasilja. Ti se zavežejo, da za vse, kar smatrajo po mafijski morali za krivico, sami izravna in pred sodiščem nikdar ne nastopijo kot priče. Maščujejo se samo nad izdajalci z umorom. Med seboj varujejo drug drugega pred policijo, sodišči, se udajajo raznim protipostavnim poklicem, posebno tihotapstvu, posegajo v trgovske zadeve, določajo cene, na kratko povedano, oni žele vladati po principih svoje tajne organizacije. Cela organizacija je pod poveljstvom glavarjev. Pred izbruhom svetovne vojne si je italijanska vlada večkrat prizadevala uničiti to tajno organizacijo. Vsi njeni poizkusi so bili zastonj, kajti člani te organizacije so bili od najvišjih državnih uradnikov do najbolj revnega in siromašnega lazarona, ki se rajše greje na soncu v "dolce far niente," kakor da bi šel delat.

Mussolini ni storil ničesar, da bi zdrobil to moč te tajne organizacije v Italiji, ampak s svojimi fašistovskimi čini je to organizacijo še podkrepil v mišljenju, da so v pravem, ko se fašistovski glavar poslužuje tistih metod za odkrivanje svojih političnih nasprotnikov, kot jih vporablja mafisti proti svojim sovražnikom. Umor državnozbornskega poslanca Matteottija je bil izvršen po mafiskem ali kamorističnem načinu. Morilec so čakali na Matteottija v zasedi. Napadli so ga zavrtno in umorili, po umoru so pa izginili, kakor da jih je zemlja požrla. Ko so po dolgotrajnem iskanju dognali saj nekaj morilcev in jih prignali pred sodišče, niso hotele priče pričati in sodišče je obsodilo morilce na tako nizko kazen, da je bil to udarec justici v obraz.

Ako je danes po vojni mafija še ravnotako močna v Italiji in v italijanskih kolonijah v tujemstvu, kot je bila pred izbruhom svetovne vojne, tedaj odpade precejšnji del krivde na Mussolinija in njegove fašistovske pomočnike, ki ne store ničesar, da se ta sramotna pega na Italijo odpravi, in ne izpreme svoje organizacijske forme za fašiste, ki je precej prirojena po kamoristični. Fašistovska organizacija obstoji iz glavarjev in podglavarjev, na čelu cele organizacije je pa vrhovni glavar. Tako je v mafiji in kamori. Najvišji glavar ukazuje, vsi nižji imajo pa splošni, kar so višji sklenili in ukazali. Tako je tudi v mafiji in kamori. Podglavarji in glavarji zbirajo za vrhovnim glavarjem skupaj, nižji, ki spadajo v skupino malandrinov (malopridnežev) morajo pa izvesti, kar so višji govorniki d'onoro (častni mladeniči), podglavarji, glavarji in vrhovni glavar sklenili.

Ta italijanska organizacija je danes tudi precej razširjena v Ameriki. Nasilna dejanja—umori, človeški ropi ali ugrabljenja, izsiljevanja denarja, narekovanje cen trgovcem itd.—v ameriških velemedstih v italijanskih kolonijah so obrnile nase pozornost vsega ameriškega ljudstva. Tudi tukaj se je dognalo, da imajo mafisti ali kamoristi velike politične zveze med seboj in da izvajajo nevarnost, ki ogroža mafiste in kamoriste od strani oblasti, ko je še v načrtu.

Predznanost kamoristov je dosegla tak višek, da so pri belem dnevu in navzočnosti velikega števila ljudstva ubili sredi mesta italijanskega mašinskega političarja Lombarda, še preden je bil ta zločin pozabljen, so pa ugrabili dečka nekega italijanskega podjetnika in zahtevali od njega, da plača šestdeset tisoč dolarjev odkupnine, če ne, mu pa pošljejo sinčenko glavo.

Ta zadnji čin je obudil splošno pozornost. Tako, da je celo dnevnik "Chicago Daily Tribune" napisal članek,

VESTI IZ 'ASELBIN

Seja društev SNPJ.
Duluth, Minn. — V nedeljo, dne 23. sept., popoldne ob 1. uri se vrši seja zveze društev SNPJ v Minnesoti v Elyju, Minn., v Jugoslovanskem domu, kakor je že brat tajnik poročal. Tu damo v pridobitev provizoričnih pravil. Zastopnike prosim, da prinesejo to število Prosvete seboj. To so le provizorična pravila in seja jih lahko spremeni ali zavrne. Treba je, da za zastopniki snidejo točno ob eni uri, da bomo v pravem času končali sejo.

PRAVILA ZVEZE DRUŠTEV SNPJ. V MINNESOTI.

1. Ime.
Ta organizacija se imenuje zveza društev Slovenske narodne podporne jednote v Minnesoti.

2. Namen.
1. Namen organizacije je: Združiti vsa društva SNPJ v Minnesoti za skupno delovanje in v splošno korist posameznih članov, društev ter SNPJ.

2. Obdržati skupne sestanke potom zastopnikov društev in, če potreba, tudi obdržati javne shode v korist članstva in SNPJ.

3. Agitirati med Jugoslovani, posebno med mladino v državi Minnesoti, da postanejo člani SNPJ in da organizirajo angleško poslujoča društva.

3. Sredstva.
1. Zveza dobiva finančna sredstva potom prostovoljnih prispevkov od društev, ki se hočejo pridružiti zvezi. (Ali 1/2 mesečno od vsakega člana.)

2. Vsaj enkrat v letu priredi zveza skupni izlet vseh društev; dobiček teh izletov gre v zvezi no blaginjo.

4. Reprezentacija.
1. Vsako društvo, ki se želi pridružiti tej zvezi, je upravičeno poslati od enega do pet zastopnikov na skupne seje zveze, in stroške teh zastopnikov plača vsako društvo iz svoje blaginje.

2. Stroške odbornikov kadar zastopajo zvezo, plača zveza.

5. Odbor.
1. Odbor zveze sestoji iz upravnega, nadzornega in prosvetnega oddelka.

2. Upravni odsek sestoji iz predsednika, podpredsednika, tajnika in blaginjskega.

3. Nadzorni odsek sestoji iz treh članov; tisti, ki dobi pri volitvah največ glasov, je predsednik.

4. Prosvetni odbor sestoji iz petih članov.

6. Dolžnosti odbora.
1. Predsednik vodi sejo, podpisuje zapisnik in od zveze potrjena izplačila; gleda da pri sejah prevladujeta prava demokracija in red.

2. Podpredsednik nadomešča predsednika in mu pomaga pri sejah držati red.

3. Tajnik hrani imenik zastopnikov in številke društev, vodi korespondenco in zapisnik, v slučaju potrebe seja zveze tudi lahko izvoli zapisničarja za isto sejo.

4. Blaginjski hrani vse zvezi ni denar in izplačuje vse stroške zveze, ki so potrjeni od zveze in podpisani po predsedniku.

5. Nadzorni odbor pregleda knjige vsaj enkrat v letu in predloži pismeno poročilo na seji zveze.

6. Reditelj se imenuje vsako sejo posebej.

7. Prosvetni odbor deluje za izobrazbo med člani v smislu načelne izjave SNPJ in, kadar kako društvo želi kakega člana tega odbora, ga dotično društvo povabi in plača stroške.

7. Seje.
1. Seje zveze se vrše enkrat v letu; v slučaju potrebe, če pride na dan kak iniciativni predlog, ima upravni odsek pravico sklicati izredno sejo.

Izredno sejo tudi lahko skličejo tri društva iz treh različnih naselbin.

V vseh slučajih se morajo upoštevati pravila SNPJ.

8. Dnevni red.
1. Otvoritev seje.
2. Čitanje imen odbornikov.
3. Čitanje števil društev in javljanje zastopnikov.
4. Čitanje zapisnika prejšnje seje.
5. Razmotrivanje iniciativnih predlogov.
6. Predlogi v korist zveze in SNPJ.
7. Dodatki in spremembe pravil zveze.
8. Razno.
9. Zaključek seje.

John Kobl, predsednik zveze.

(Opomba ured.: — Pošta dostavlja pismo sedem dni potem ko ste ga poslali, vsled tega je bilo prepozno za uradno in tudi za četrtkovo izdajo.)

Prva veselica društva št. 642.
Sharon, Patagonia, Pa. — V naši naselbini gre z delom približno tako, kot večina povsod drugod; bolj je slabo kot dobro. Srečen je tisti, ki ima delo, kajti ko ga nima, ga zastonj išče v tej okolici. Zima že trka na vrata, denarja pa ni, da bi človek kupil premoga. Otroci so slabo oblečeni, družinski oče se pa vprašuje, kaj bo. Nič ne bo. Nikoli ne bo bolje, dokler ne bomo delavci izpregledali, vsaj tako kot neke vrste živali, ki devet dni po rojstvu spregledajo.

Da, zato je pa tako, ker vedno eneliste kapitalistične parazite volimo v urade in jim sami dajemo v roke blč, da ga po naših izgaranih plečih vhtje. Spet se nam bližajo narodne volitve. Zopet je prilika pred nami, da pokažemo svojo zavednost. Stopimo vsi v vrste in volimo v urade take moke, ki nas bodo tud po volitvah poznali, ne pa samo par tednov pred volitvami.

Včasih, da se malo naše vsakdanje gorje pozabi, napravimo kakšno zabavo, vrtno veselico ali piknik ali plesno zabavo. Tako priredi tudi mladinsko društvo št. 642 Slovenske narodne podporne jednote svojo prvo plesno veselico dne 29. septembra v Patagoniji paviljonu. Vabljeni ste vsi mladi in stari, od blizu in daleč, da se te prve veselice naše mladine udeležite v velikem številu. Godba bo izvrstna, in sicer iz Clevelanda Hojzerjev trio. Marsikateri slovenska družina ima že Columbia gramofonske plošče, na katerih se proizvajajo komade teh treh slovenskih bratov. Zato pa mislim, da ne bo nikomur žal, ako se udeležite te veselice. Veselilni odbor je že sedaj pridno na delu, da bo vsem ugodno postregel z vsem, s čimer se na veseliceh postreči da.

Kažipot vsem oddaljenim: Ko pridete v mesto, vprašajte za North Water street, peljite se približno 5 m. počasi do bližnje gazolinске postaje na desno stran, kjer vas bomo pričakovali.

Na svidenje v soboto zvečer dne 29. sept. — Joe Paulenich.

Pismo iz Ljubljano

Kakor menda po celem svetu, kjer sveti toplo poletno sonce, tako je bila tudi Ljubljana zapazana zadnja dva meseca v dobi pasjih dni in kislh kumar. Rahločutni Ljubljancani so se topili v znoju in vročini, posebno debele mamice in očanci, ki jim je bila hladna Sava predaleč, izvzeti pa tudi ne smemo odvetelih devic, ki pa so se itak zgubile vso toploto, vendar so posedale pod Tivoli v senci košatih dreves in kadar se je približal kak brhki možki so kar v zboru začvrčale, čisto po stari ljubljanski šoli: "Mein Gott, so eine Hitze"

Kakor svinčen oklep je ležala nad mestom vročina, se odbijala od asfaltnih cest, ki so samevale sredi hiš in palač; izjemo je delal samo policaj na Marijinem trgu, v vroči zimski uniformi z volnenimi rokavicami, ki je žalostno gledal na Prešernovo muzo, ki sedi brez srajce na kamenitem spomeniku, katero pa je l. 1908. katoliška inkvizicija preklela in zapisala peklu, ter jo bodo sedaj, ko je G. Anton Korošec policajminister javno sezgal pred starodavno mestno hišo.

Vse drugo, kar leze inu gre pa se je hladilo v zelenih valovih Save. Tisoče in tisoče kopalcev, mladih in starih, moških in ženskih veselo žvrgoleč. Tu pa tam se je oglašala kitara, pela vijolina, odmevala vesela pesem, tu pa tam se je čul iz grmovja kak preglasen poljub in sredi vse te poezije je kakor bomba udarila strela iz jasnega neba —?

Presvetli gospod in knezoškof Anton Bonaventura je videl Sodomo in Gomoro. Njegovo čisto srce se je užalostilo in izdal je pastirski list, kjer se vsem katoličanom prepoveduje nositi pomankljivo obleko, najbolj pa skupno kopanje moških in ženskih. Ljubljancanje, kot zvesti sinovi sv. katoliške cerkve so si natresli pepela na glavo in sedaj samuje Sava.....

Ne radi pastirskega lista, pač pa zato ker se je tiho priplazila jesen.

Dogodki v parlamentu so pustili Ljubljancane mirne. Njim je danes vseeno ali je minister-ski predsednik Pribičević ali Korošec, najraje bi še menda imeli Boltovoga Pepeta, to je tisti, ki po ljubljanskih ulicah smeti pobira; nobeden ne pri-nese nič dobrega. Se običajnih demonstracij ni bilo, ko so bile sprejete nettunske konvencije.

Pač pa se je zgodilo nekaj ne-navadnega, kar je razburilo celo Ljubljano. Prišel je cirkus Kludsky, s tremi posebnimi vlak-i in nebrojnimi zverinami iz afrikan-ske džungle. Tedaj je celo mesto oživeo, kakor v mravljišču. Vse kar leze in hodi v mestu je pohitelo pod košati Tivoli, kjer so delavci postavljali velikanski šotor. Po cele popoldnevo so posedale cele množice radovednih gledalcev in o-gledovale delo. Po parku so brnele lokomotive, ter prevažale težke vozove, vmes so rjuli levi, tigri in leopardi, veliki sloni so stopali po travnikih, da se je tresla zemlja. Tivoli se je spremenil v veliko afrikan-sko džunglo polno eno in dvoživk. Ker pa je neki šaljivec razglasil po časopisu, da cirkus kupuje mačke za prehrano zverin, so paglavci polovili vse mucke po mestu in okolici, ter jih v vre-čah nosili v menažerijo v veli-ko žalost starih mamice in o-b-bo imel nobeni Ljubljancan ni-cvetelih devic. Sedaj menda ne koli več mačka.

To je bilo eno največjih raz-burjenj v tekočem letu. Prese-ljevanje Ljubljancanov iz Ljub-ljane pod Tivoli. Kaj pa prin-se jesenski velesoj, bom nak-nadno poročal.

—on—

Ves Balkan priznava albanskega kralja.

Dunaj, 20. sept. — Bolgarska vlada je večeraj priznala alban-ako monarhijo in njenega kralja Skanderbega III. bivšega Zoguja, Mussolinijeva protežiranca, ki je pod zaščito Italije in po navodilih iz Rima začel igrati vlogo kraljčice. S tem so vse balkanske dežele priznale preobrat v Albanijski.

OPAZOVANJA

Lewisova pajdašija.
Hoover in Smith oznanjata panacejo, ki ozdravi vse ameri-ške bolezni v prihodnjih štirih letih. Vse bo zdravo in srečno pod Hooverjem ali Smithom — katerega kupiš.

Stari, bradati krčki, ki pro-dajajo pilule zoper revmatizem, jetiko in kurja ocesa, so istotako pošteni in iskreni. Glavno je, da jim verjameš in vero ohraniš do smrti, čeprav umrješ jutri ali pojutrišnjem.

John L. Lewis, predsednik ru-darske unije, je možak, ki vse to verjame. On verjame pred-vsem Hooverju, katerega bo volil za prezidenta, in če bi vsi rudarji sledili njegovemu na-svetu, bi bil Hoover njihov "najboljši mož".

Lewis, slepa kura, je vodil zadnji štrajk. Vodil ga je pro-ti baronom premoga. Med temi baroni je tudi Mellon, ki je se-del s Hooverjem v vladi. Med temi baroni je tudi Warren, predsednik Pittsburgh Coal korporacije, ki je dejal Lewisu pred nekaj meseci: "S teboj in tvojo unijo nočem imeti več ten", zato je tudi on "rotten".

Ivan Molek:

V Fordovem kraljestvu
Vtis iz Detroita in Kanade.

Detroitake posebnosti.
Ožina med otokom in Kanado je notorična vsled obmejnega ti-hotapstva. V temnih nočeh priplovejo od kanadske strani čolni, ki so polni opojne pijače ali imigrantov. Od ameriške strani pa švigajo čolni z zvezni-mi stražami in dostikrat odme-vajo strel iz nočne teme. So-drug Mentoni mi je pravil, ka-ko so enkrat pripeljali skupino naseljencev in jih pometali na suho na Belle Isle, potem ko so režeji drago plačali prevoz. "Zdaj ste v Združenih državah in vaša skrb je, da vas ne pri-mejo," je bilo povedano imi-grantom in tihotapci so se brž umaknili na kanadsko stran vo-de. Prevarjeni imigranti so ne-kaj časa taval po otoku, kakor hitro so se pa približali mostu, jih je opazila straža in oddala strele v zrak. Ženske, ki so bi-le v skupini, so začele jokati in v nekaj hipih je bila vsa družba aretirana in drugi dan poslana nazaj v Kanado. Seveda niso vsi tako nevedni. Mnogo utiho-tapljenih naseljencev se srečno ukrade v Detroit. Na otoku se skrijejo kamorkoli in prenoče, podnevu pa že dobe koga, ki jih v avtomobilu odpelje po mostu v mesto brez srama. Najsumlj-vejšje so one osebe, ki gredo po-noči peš po mostu. Vendar pa oni imigranti, ki se utihotapijo v Združene države, nimajo tu-kaj mirnega življenja. Spreme-niti si morajo ime in živje v več-nem strahu, da jih kdo spozna in ovadi. Nikdar ne morejo po-stati državljani, če hočejo kdaj zapustiti Ameriko, se mo-rajo spet ukrasti čez mejo.

Fordova ogromna mašina.
Sodrug Semrov je pognal svoj avtomobilček in vsi trije — on, prijatelj Bernik in jaz — smo se odpeljali v Highland Park po važni misli: izvolili smo si po-klon največjemu avtomobilnemu magnatu Detroita, Amerike in celega planeta. Ne poklon For-dovi osebi, do njega ne pridejo taki plebejci — mi nismo ru-munska kraljica — temveč For-dovemu sistemu. Kdor je bil sedanje čase v Detroitu pa ni obiskal Fordovih tovarov — ni bil v Detroitu.

Henry Ford, stvarnik Detroi-ta v 20. stoletju in stvarnik "ra-cionaliziranega delovnega siste-ma", ima v Detroitu tri glavne tovarne, pravzaprav tri skupine tovarov. Najstarejša je v High-land Parku, druga, kjer izdelu-jejo bahave "Lincolne", je na severni strani, najnovejša je pa River Rouge daleč zunaj mesta, ki pa ne bo dolgo zunaj. Poleg tega je Ford postavil veliko to-varno okraj meje v Kanadi — in poleg tega ima Ford tovarne za sestavljanje avtov v vseh vi-vejših mestih Amerike in v mnogih mestih Evrope in Azi-je. Univerzalen magnat! Za danes nas zanima le njegova centrala v Detroitu, iz katere

nobenega opravka". Warren bo tudi volil Hooverja, ker ga sma-trajo za najboljšega moža za in-terese svoje korporacije!

Lewis, slepi kužek, je vodil štrajk rudarjev toliko časa, da sta on in štrajk padla v jama, katero je izkopal Warren z dru-gimi baroni vred, ki bodo volili Hooverja, ker je za nje najbolj-ši mož.

Baroni so za Hooverja — ne-kateri so za Smitha, kar je vse-eno — in Lewis je tudi za Ho-overja. Kje je logika, kje pa-met, kje razum?

Te reči pri Lewisu ni — ra-zen, če je res, da je Lewis tud baron premoga in da je nalašč zapeljal štrajk v jama.

Lewis je republikanec, odkar je poznan v javnosti. Socialiste sovraži še bolj kot takozvane komuniste. Ali ni že čas, da se rudarji odresejo tega človeka, tega klovna, ki se klanja pesti, katere tepe rudarje?

Zvestoba, značajnost in iskrenost delavskih voditeljev se spozna po pajdašiji, ki jo ima-pred nekaj meseci: "S teboj in jo. Lewisova pajdašija je "rot-ten", zato je tudi on "rotten".

Pot nas vodi najprej k sta-remu Fordu v Highland Parku. Vtis od zunaj na gigantico po-slopje je dober. Lepe ceste in zelene trate z rožnimi grmiči krogokrog. Kralj avtov skrbi, da se ga "prime oko". Ako bi ne bilo ropota in duha po kemi-kalijah iz notranjosti, bi človek mislil, da stoji pred kakim za-vodom umetnosti ali učenosti.

Velika soba za posetnike je mikavna. Okrog petnajst go-spodov in dam že čaka. Urad-niki so uljudni. Smehljajo se in pokažejo na stole. Vsak po-setnik mora stopiti k dolgi mi-zini in podpisati vizitnico: imi-naslov in — kateri model avto-mobila se mu najbolj dopade. Ford smatra, da je vsak obisko-valec/potenčni kupec. Business officieny!

Dal sem jim ime in naslov, toda vrsto glede modela sem pustil prazno. Kmalu pride vodja in nam pomigne k sebi. Najprej nas instruiira. Na tleh Fordove kompanije ne sme nihče kaditi; ako ima kdo fotografsko kamero, jo mora pustiti v sobi; vsakdo mora iti le za vod-jo in ne sme zaostajati; govoriti z delavci je prepovedano; na vsako vprašanje, ki je umestno, odgovarja vodja; v sobi za obiskovalce so na razpolago tiskovine, ki pojasnijo vse. Da-me in gentilemani, prosim, stopi-te za menoj!

Stoodstotna "efficiency"! Tu-di posetniki morajo korakati hi-tro v skladju z ritmom stroje; iz-jekla in mesa ter krvi! — Le včas, kadar pride izredno viso-ka oseba, naredi izjemo. Ko si je rumunska kraljica ogledala Fordove tovarne, so jo vodili sa-mo z njenim spremetvom in vsi delavci, mimo katerih je njeno "veličanstvo" korakalo, so do-bili za dve uri lepe, čiste, rme-ne plašče, katere so brž slekli, ko je bilo konec parade.....

Najprej korakamo skozi to-varno za stroje in orodje, ki nas ne zanima posebno. Ford iz-deluje sam vso svojo opremo za tovarne, kar znači "overhead" ali stroške, ki se sami ne pokri-vajo. V tovarni kar mrgoli me-hanikov pri številnih avtomati-čnih strojih. Stroji delajo stroje!

Pridemo v dolg prostor. Si-ta len vrvež. Delavcev je na vseh straneh kot mravelj. Ne zme-ma, ima v Detroitu tri glavne tovarne, pravzaprav tri skupine tovarov. Najstarejša je v High-land Parku, druga, kjer izdelu-jejo bahave "Lincolne", je na severni strani, najnovejša je pa River Rouge daleč zunaj mesta, ki pa ne bo dolgo zunaj. Poleg tega je Ford postavil veliko to-varno okraj meje v Kanadi — in poleg tega ima Ford tovarne za sestavljanje avtov v vseh vi-vejših mestih Amerike in v mnogih mestih Evrope in Azi-je. Univerzalen magnat! Za danes nas zanima le njegova centrala v Detroitu, iz katere

(Dolje prihodnje!)

(Izyirno.)

munisti razbijači social-
shodov. V soboto 1. sept.
je vršil v ljubljanskem Mest-
nem domu zelo dobro oblikan
od socialistov, na katerem je
od poslanec **Petejan**, o poli-
tični situaciji v državi; za njim
je imela dobiti besedo občinska
tvovalca Likar in Ambrožič,
je govorila o občinski politiki,
munisti so se sicer za časa
Petejanovega govora po svoje
izražali, ko pa je nehal, so zahte-
le, da govori njihov govornik.
Provalci pa so izjavili, da ne
razajo nobenega komunista po-
stati, vsled česar so začeli ko-
munisti tuliti, prepevali. Vpiti:
je dalo povod policiji, da je
razgnala. "Slovenec" pa
je veselo poročal o "razbi-
shodu".

Ilvarij v Varesu (okrog 200)
nako štrajkajo še dalje, zahtevajo povišanje akorda in točno izvrševanje kolektivne pogodbe glede čezurnega dela in obstoječih zakonov o zavarovanju delavcev. Štrajk je popolen in silen. Štrajk ilvarjev v mariborskem podjetju Jezek je končan z uspehom. Podjetje je prišlo na točno izvrševanje plač, se obvezalo k točno izvrševanju zakonov o zaščiti delavcev in paragrafa 154 b (glej nižje) in da bo dopustil in sprejemanju delavcev brevkalo Savez metalnih delavcev. Tudi 9 dnevna stavka drvarjev v Banjski je končana s 7 in 10 odstotnim povišanjem.

Ljubljana, 4. sept. 1928.

ne" opremilje vsega, da bi v nebesa povzdigoval svojo stranko. Te dni je bila proslava 160-letnice Kmetijske družbe v Ljubljani. Ob tej priliki je govoril na proslavi tudi sodrug Anton Kristan, ki je priporočal kmetom, naj se vse bolj opremlje zadrugništva, da bosta potom zadrug prišla v ožji stik kmetipridelovalcev in delavcev - uporabnikov, ker je kooperacija teh dveh nujno potrebna. "Slovenec" od 2. sept. vpije, da je soc. govornik proslavljal — delo klerikalcev, ki da že to delajo 30 let. Vse jim pride prav, da bi sebe hvallili, ali "Slovenec" vroča je sedaj tvoja kaša!

more 1928.

Ze nas pozdravi šumljanje valov Mure, ki je okrog sto metrov široka in v kateri mrgoli kopalecv. Hočemo čez most, a nas ustavi čuvar miru in reda. Strogo oko financarja nas pregleda od nog do glave in ker ni našlo nič sumljivega, dobimo dovoljenje, da smemo prekoračiti mejo. Star lesen most, na katerem je z velikimi črkami napisano "Pokvarjen", nas vzame v svoje okrilje. Boječe stopamo, ker se bojimo, da bi se pod našo težo ne podrli ter se ustavimo na sredi, kjer stoji pribit na križ žvečlar, okrašen okoli nog s priprostimi poljskimi rvetirami. Stoji ravno na sredi meje. Proti jugu zeleni gozdovi, med njimi pa kakor pisan trak zelena Mura. Tam na desni mestni

Za vse

ISCEM-ZENSKO
za domača hišna dela opravljati pri družini. Jaz sem vdovec in želim dobiti dobro žensko. Plačel po dogovoru. Ako se spoznameva drug z drugim bi se tudi oženil. Ako katero vesel in resno miali, naj se prijavi čim hitreje na naslov: P. K., R.F.D. Box 161, East Brady, Pa.

**Ali potrebujete
PERJE in PUH**

postajite?
 Pitate kako slo-
 vinski izdki
 a umore per-
 a, katere po-
 jemno vankom
 REZPLAČNO.
 V salini imamo tudi blazine in pernice.
 izite na naslov:
A. STETZ FEATHER CO.

Hitra

udobna

postrežba v

Milwaukee
Racine
Kenosha
Zion
Waukegan
North Chicago
Lake Bluff
Lake Forest
Ft. Sheridan
Highwood
Highland Park
Ravinia
Glencoe
Hubbard Woods
Winnetka
Kenilworth

Cemu se ne bi vozili v razkošni udobnosti, ko cena ni višja kot na drugih manj priložnih potih? Vzemite vlak North Shore železnice in se izognite prenapolnjenih cest. Ako greste po opravkih ali na obisk k svojim sorodnikom ali prijateljem, poslužite se udobne North Shore železnice. Stroški so nizki, in prihranite si na času, kar lahko porabite za daljši obisk.

VLAKI NORTH SHORE železnice odhajajo iz "središča mesta ob uri vsako uro v Milwaukee, Racine in Kenosha. Še bolj pogosto pa v druge kraje (glej seznam). Stroški so nizki in tukaj ni prenapolnjenih cest, ki bi vas ovirale. Od doma greste kadar hočete in vrnete se zopet udobno, kadar se vam poljubi.

Ako živite v bližini naduljene železnice (Rapid Transit "L" proge) tedaj se peljite varavnost do postaje North Shore proge. Na južni strani mesta je šest takih postaj naduljene železnice, poleg postaje North Shore proge, ki se nahaja na 223 South Wabash Ave. (Wabash and Adams), in postaje "L" proge na severni strani mesta na Grand Ave., Belmont Ave., Wilson Ave. in Howard St.

Avtomobilska zveza z podeželskimi kraji

Redna avtomobilska zveza se vzdržuje s postaj North Shore železnice v Waukeganu in Libertyville, v sledeče kraje—

Channel Lake	Lake Villa	Woodstock	Gurnee
Fox Lake	Antioch	Lake Zurich	Wauconda
McHenry	Deerfield	Northbrook	Techny

Iz Kenosha se vzdržuje avtomobilska zveza z Powers Lake, Silver Lake, Padlocks Lake, Twin Lakes in Lake Geneva. Kamorkoli ste namenjeni iti, kar pokličite telefonsko Central 8280, in dobili boste vsa navodila.

PROSTA POJASNILA O DOMOVIH

Povabljeni ste, da obiščete "Own Your Home" urad na 72 West Adams Street za BREZPLAČNA pojasnila o zidanju, plačevanju in izbiranju domov v krasnem North Shore in Skokie Valley. Fakte o okoliščinah po razmerah vaših sredstev in ideje, podnebja, plina, luči in vodovodne postrežbe, itd. Mi ne prodajamo ničesar. Nobene obveznosti ali stroškov. Veliko knjižic s slikami o tem dobite zastonj. Pridite osebno ali pa kličite telefonsko State 0080.

**Chicago North Shore
& Milwaukee Railroad Co.**
The Road of Service

Wilmette
Libertyville
Mundelein
Northfield
Glenayre
Briarcliff
Woodridge

PROSTA POJASNILA O DOMOVIH

Povabljeni ste, da obiščete "Own Your Home" urad na 72 West Adams Street za BREZPLAČNA pojasnila o zidanju, plačevanju in izbiranju domov v krasnem North Shore in Skokie Valley. Pukite o okolščinah po razmerah vaših sredstev in ideje, podnebja, plina, luči in vodovodne postrežbe, itd. Mi ne prodajamo ničesar. Nobene obveznosti ali stroškov. Veliko knjižic s slikami o tem dobite zastonj. Pridite očetno ali pa kličite telefonno št. 0609.

**Chicago North Shore
& Milwaukee Railroad Co.**
The Road of Service

Mario Puccini:

SLUTNJA

Ko se je dvignil iz postelje, je bil prav židane volje. Kajti ravno tak mu je bila žena obljubila za kosilo nekaj dobrega. Poljubil je otroka drugega za drugim kakor vsak dan, ko so odhajali v šolo. In vendar je sam zapustil stanovanje s temno slutnjo, ki ji ni vedel razlage.

Vstopil je v prvi tramvajski voz. Navadno ni posvečal prav nobene pozornosti detajlom vsakdanje vožnje. To jutro pa je moral gledati na vsako malenkostno stvar, tudi na tako, ki so nam v mestu, kjer vse teče in se giblje, zdijo mrtve. Na vrtu zapuščene vile, pri kateri se je ustavil tramvaj, je pogledalo trajalo. Upogibalo se je in zibalo v vetru.

Ko je tako opazoval, je mislil na svojo dečo — na Tončka, najmlajšega. Kako rad je tolkel z enim trdim predmetom od drugega, s stolom ob stol, z igračo ob igračo.

Vsak drug dan bi se zdel samemu sebi smešen radi takih misli in bi se smejal. Danes, pa mu je bilo hudo; malo je manj, kakor do solz, pa sam ni vedel zakaj.

Sonorni ropot tramvaja mu je v ušesih prijetno donel. Pa je vendar moral vzdihniti, rav-

no tako, kakor v svoji pisarni, kadar se je ukvarjal s težko kalkulacijo. Presenečen je bil, ko se je spomnil, da se danes ni ozrl na ribji trg kakor navadno. Kajti zabavno je bilo gledati ribiške žene, kako so pobijale in rezale čudne pomorske nestvore z dolgimi ostrimi noži iz bleščečega jekla.

Tramvaj se je ustavil pred mestno zavoro in vstopili so užitinarji in stikali med pasazirji, da bi našli skrito žganje in druge užitnine podvržene stvari. V zadregi se je neka ženska reko zasmejala in moč poleg nje je surovo zaklel; paznik pa je privlekel iz torbe dvojce zaklanih pištol. "Glej jih, kako goljufajo državo," si je mislil, niti vedel nesreče svojega bližnjega niti ogorčen. "Italijan" je rekel sam sebi, "ostane Italijan in naj se zgodi kar hoče. Danes se na zvit način odteguje davkom. Jutri pa bo, enako brezvestno pustiti svojega otroka sredi ceste."

Ko so pazniki izstopili in je tramvaj zopet vozil, se je spomnil, da je tudi on enkrat goljufal državo na užitnini, seveda le na ljubo svoji ženi, ki je poslala hleb sira prijateljici v mesto. "Vai Italijani smo enaki," je zaključil, "narod brez vzgoje, brez vesti, brez smisla za državno skupnost."

Proti navadi je izstopil iz tramvaja že dve postaji pred pi-

sarno. "Če si zdaj ne pretegnem malo svojih zaspanih udov, bom še danes koga treščil ob tla," je mrmral, ko je stopil na pločnik. In res mu je odleglo, da si je bila ulica prazna in polna težkih tovornih voz, kajti na tem mestu so zidali hišo. Zidariji in tesarji so hiteli kakor za stavo pod nadzorom predelavcev; žene in otroci, ki so v gruščah stali pred zgradbo, pa so jih nemo gledali.

"Tudi dobro zgrajena hiša" je razmišljeval "se mora prejeti alej podreči." Melanholično je pogledal prazne zidove, ki so čakali štukaterja.

"Živimo samo na vitez," je rezoniral, "in vse na svetu je končno iluzija."

Ko je imel zgradbo za seboj, se mu je zazdelo, da čuje od zadaj čuden ropot. Ali je bilo dranje kakšnega voza? Ozri se je. Ne, ničesar ni bilo videti.

"Čudno je to," je rekel sam sebi, "toda ali ne slišim za seboj neko lhtenje?"

Stopil je par korakov, obrnil se je in dasi je bila ta trenutek cesta prazna, je zopet slišal nekoga, ki je zaihtel.

"Da, tu je nekdo, ki vzdihuje," je zamrmral in se je trudil z obema očmi in ušesi, da bi odkril, odkod zvok prihaja. Toda vsi naporji so bili zaman.

Zdajci pa je osupnjen opazil, da je lhtenje prihajalo iz njega

samega in za trenotek se je ustavil, da se je mogel razločno slišati. Kako čudno, da tega ni že prej opazil. Da, on je bil tisti, ki je lhtel in lica so mu bila vroča in mokra od solz.

"Odkar sem se zbudil, mi ni dobro," si je rekel, "in ko sem danes poljubil svoje male, sem bil nenavadno ginjen."

Obrislal si je solze, ki so padle na ostre lase njegove brade, pa se mu je zdelo, da vonjajo po glivah ali oblezanem mesu.

"Uboh, otročki," je vzdihnil, "morda vas ne bom nikdar več videl."

Ko je prišel v pisarno in mu je njegova tajnica vročila pisma, jo je pogledal temno in resno in si je mislil: "Če bi jo smel prijeti za roko, bi ona čutila in vedela bolje nego jaz, kaj mi je in kaj me danes še čaka."

Zares, čutil je, da so mu bile roke ledeno mrzle in da mu je čelo zatekalo od nabreklih žil.

"To je samo slabost," si je rekel in si tako za kratek čas vrnil pogum. Vsedel se je k pisalni mizi, trdno odločen, da prične z delom. Toda pisma so bila kor zamrzla med prsti in ni jih mogel odpreti.

Spomnil se je modernih žena pred 20 leti, ki so si stikale telesa v ozke steznice, da je bilo dihanje in govorjenje ovirano in je bilo treba zlasti pri smeju precejšnjega napora. Vstal je s sedeža in je hodil po sobi. Razumljiva bi bila taka depresija, če bi bilo zunaj slabo vreme, nizki, težki, črni oblaki, ki grozijo, da bodo vsak trenutek razdejali onemogočeno zemljo. Toda ne, sedaj je sijalo sonce.

Ali je bil vir depresije v njem samem? Poskušal se je nasmešiti tajnici in jo je vprašal, ali se počuti dobro.

"Da, zelo dobro," je odvrnila. "In kaj pravite, kako izgledam jaz danes?"

"Vi imate danes izvrstno barvo," je odgovorila.

Šel je k zrcalu in je moral priznati, da je govorila resnico. "In vendar je nekaj nenavadnega, kar danes deluje v meni," je mrmral, "nek skrivnostni vpliv, morda kak bacil, sovražna sila, ki me atiska, teži, ki mi razjede drobovje, pljuča in srce." In odšel je iz pisarne ven na sveži zrak.

Da, saj je bil vendarle v Rimu; kajti prej, ko je stopal nizdol po stopnicah, se mu je zdelo za trenotek, da je v kakšnem neznatem daljnem mestu in da slabost ni nastala v njem, v njegovi notranjosti, marveč da jo je povzročila prištonost tuje ga ljudstva in tuja okolica. Toda, vse, kar je videl okrog sebe, ni zgledalo prav nič podobno Rimu, vsakdanjemu Rimu, ki ga je tako dobro poznal. Vzduh je bil težak; glasovi mormolajočih so bili zadušljivi; bilo je nekaj pogubonosnega v tej atmosferi.

"Ali je mogoče, da ne poznam več ulic svojega rojstnega mesta?" se je vprašal.

Obrnil se je in zagledal je tik za seboj moža temnega pogleda, visoke postave z dolgim črnim plaščem in ta mož ga je gledal nepremično. Pospešil je korake. "Ta človek me vendar ne more poznati," si je rekel; in vendar, ko se je pri naslednjem ovinku zopet obrnil, je bil še vedno tik za njim in ga je gledal, ne da bi trenil z očmi.

"Kaj hoče od mene?" se je vprašal. "Če me bo pri prihodnjem ovinku še gledal, ga bom počakal in vprašal. Razburjen je pospešil korake in se je spotaknil, da je skoro padel.

Na koncu ulice Via della Vita, ko je bil na tem, da gre preko Corra, je čutil tik za seboj toplo dihanje. Vehementno se je ustavil. Ne. Nihče se ni vanj zaletel. Nihče se ga ni dotaknil. Toda temna postava s plaščem je bila tam na vogalu in je zrla v njega nepremično kakor prej. Zasukal se je in se je znašel obraz v obraz pred siromašno, slabotno staro ženo z nestetimi rumenimi gubami na siro-ma obrazu.

"Kaj hočete?" jo je vprašal. Toda stara žena ni hotela ničesar in se je z bojaznijo v očeh nanagoma obrnila na levo.

Šel je naprej in kar oddahnil se je, ko jo je videl, da visoko po-

stave s črnim plaščem ni več v bližini.

"Morda je bila halucinacija," je zamrmral. Zdajci se je bližal kavarni Aragno, kjer je videl kompaktno gručo ljudi, ki se je zbijala od ene točke do druge po Corru. Na mah je lhtenje, ki ga je slišal zjutraj, zopet zavnelo v njegovih ušesih.

Smejal se je: "Tokrat se pa ne dam ujeti. Jaz sem tisti, ki vzdihujem." In ko je položil roko na lice, je čutil, da je moko in vroče.

Gruča nasproti kavarne Aragno se je še vedno pomikala sem in tja; in hipoma je nastal krič in vik, stek in hrup, da je kar kipele na Corru in dva ali trije strelci iz revolverja so odjeknili v zrak.

"Zdaj pa nisem jaz tisti, ki strelja," si je rekel posmehljivo.

Ozri se je še enkrat, da bi videl, ali mu je visoka črna postava še za petami, toda videl je samo krčelo ljudi, ki so bežali, eni v to, drugi v drugo smer in lokali zavetja v kakšni trgovini, veči ali stranski ulici. In ko so strelci iz revolverja zopet odjeknili, se je spomnil, da je skrajni čas za beg.

Toda smrt, ki ga je iskala že ves dan, je grila hipoma od zadaj in ga je podrla na cestni tlak.

Potresna slička.

V usodni noči v Ljubljani dne 13. aprila 1895 pred potresom se je vlekel neki hlapec spat v parno nad hlevom, zjutraj pa se je zbudil sredi hleva med kravami. Ponoči je bil potres, ki je zrušil strop hleva in hlapec je padel v hlev, ne da bi se med tem zbudil. Ko je videl, da ležiredi družine, je začuden vzdihnil: "Kateri hudci je le bil teku prtianjen, da je krave na parno prpelu!"

Neuljuden klobuk.

Nekemu pijancu pade klobuk z glave. Hoče ga pobrati, a ga ne more. Zato reče: "Če bi te hotel jaz pobrati, bi gotovo obležal na tleh in ti bi me na vzdignil; zato je najboljša, da obležiš ti na tleh."

Prvi škranček.

"To je prvi škranček, ki ga letos slišim," je dejal naglušni mož, ko je zaživžgala lokomotiva.

ZASTAVE

regalije, prekoravnice in trakovice, dalje, prave glasne Victrola in Victor plošče v vseh jezikih.

Ure, diamante, prstane, verige, itd.

V trgovini nad 20 let. Cena zmerne, potreba točna.

IVAN PAJK

24 Main St. Conemaugh, Pa.

IŠČEM SVOJEGA SINA

Joe Stimac, kateri je oddel svoje sestre še dne 25. marca 1928, pa se javi ne sestri in tudi ne svojemu očetu in materi. Prosim bratje in sestre čitatele lista Prosveta, ako kdo ve za njegov naslov, da mi istega javi. Odločil sem dati \$5.00 na grade onemu, ki mi naznani njegov naslov. John Stimac, R. F. D. Box 161, East Brady, Pa.

Agitirajte za "Prosveto!"

KALIFORNIJSKO

GROZDJE

PRIHAJA SEDAJ V CHICAGO

RAZNIH VRST

DOBRE KAKOVOSTI

CENA JE SEDAJ NIŽJA, KOT BO POZNEJE V JESEN

VSE VRSTE GROZDJA SE DOBI NA

SLEDEČIH PROSTORI

SANTA FE TRACKS

21ST & ARCHER AVE.

CHICAGO & NO. WESTERN R. R., CLINTON & KINZIE

ROCK ISLAND TRACKS TAYLOR & CLARK ST.

PRODUCE TERMINAL 27TH ST. & ASHLAND AVE.

CHICAGO

Direktno tovorne cene so jamčene na vse kraje za kupce izven mesta.

ZNIŽANA CENA KNJIG

KNJIŽEVNE MATICE S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENCI—izvirna krasna knjiga, obsega 633 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane.....\$3.00
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—samo počenja in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih listnih informacij, stane samo.....\$1.00
ZAKON BIOGENEZE—tolmači naravne zakon in opisni svetovni, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo znatov za tolesno in duševno dobro70c
PATER MALAVENTURA—V KABARETU—animirana povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....70c
ZAJEDALCI—razmišlja povest in prava ilustracija doleže skritih dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....70c
JIMMIE HIGGINS—krasna povest, ki jo je opisal slovi ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovali pa Ivan Molek60c
ZAPISNIK S. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....10c
"HISTENICA"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....10c
"INFORMATOR"—knjižica z vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J.,—zelo priporočljiva za diano—stane samo.....10c
Vse knjige skupaj vam pošljemo za \$7.00.

Pišite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE
ALI STE NAROČENI NANJ?

"Zelo lahko je vzljubiti -
Chesterfields"

Lahka dovolj za vsakega
..... in ga zadovolji

"MEŠATI tobač je ena stvar... toda mešati in ponovno mešati tobač, da da oboje—lahkoto in okus—je Chesterfield način!"

Chesterfields zadovoljujejo. Imajo poln, bogat, izglajen okus, kar jih pravi za lahko in temno, primerno okusno cigareto. Lahke so in... zadovoljujejo.

Lipson, New York

Milan Pregelj:

Zaljubljeni kmet

Voli stoje v dolgi vrsti in lisaasta progla njih hrbtov izprevrča barve. Rdečkaste, črne, sive in rumenkaste maroge se svetijo v solncu in mešajo vse križem. Rogov je kakor golih vej v zimski hosti. Vse so žive, pripogibajo se, dvigajo, zavijajo od desne na levo in od spodaj navzgor. Ob robu stoje kmetje, drže za verige, ki se opletajo močnih vratov, poevrkavajo s kratkimi leskovkami, škilijo po mešetarijih, ki se jim pretkano bližajo, jih trepa po rami in jim šepčejo v kosmata ušesa vabljive besede o zvenetih tolarjih in njih dobrozvočnih sestricah.

Med gručo suče svojo glavo mlada Terezinka, ki je doma onostran Save in je tako lepa, da je dosegel glas o njej že deveto vas. Velika je in močna in oči ima kakor vrana, kadar gleda sovražno na človeka, ki pobira kamen. Njeno čelo je visoko, njene kite so kakor črni kolači, nastavljeni mladim možkim v strup in pogubljenje. Koliko pregrešnih misli se je že zamotalo vanje in koliko se jih še bo, ko letijo vanje noč in dan v tropih in anopih! O koliko prešestnih želja so povzročile njene visoke devilske grudi, koliko njene okrogli gležnji, o koliko, koliko celo njeno bujno in mlado telo, ta živi sad in nevarna vaba moškega pogubljenja! Ko je noč, se plazijo okoli njene čumnate zgrbljene sence in iščejo špranje, da bi videle, kako razsvetljuje ponižna brilvka svojo lepo devico. In ko je dan, prihajajo ženin; veliki in majhni gredo, debeli in suhi, grbavi in ravni, revni in bogati.

Ob gobelih volov se obrača kmet Peter. Pogledal je v Terezinko, in kakor bi se mu pripelje oči, zdaj strmi in ne more obrniti od nje svojega pogleda. Mislil je prej na kupčijo, zdaj pa se je zgodilo, kakor bi vrgel kdo kamen v plitko studenčnico. Mislil so se zmedle in se zopet izčistijo, gledajo iz njih vranje oči mlade kmetice. Pozabi, da drži vole, izpusti verigo in se ji bliža.

"Ali si ti kupec?" ga vpraša ostro dekle.

"Nisem! Prignal sem dva hudobna vola, oja se ju zneblim. Bodeča oba, a levi tudi bje z zadnjimi."

Dekle ne posluša več, kmet stoji, gleda čudno okoli sebe in se vrne. Semenji mine in on vlači svoje vole za verige. Kriči nad njimi, avrka z leskovko po rejnih bedrih in avri siva, ki vtika smrček med noge in nastavlja roge. Ko odhaja s trga, vidi še enkrat Terezinko, hiti za njo in vleče vole na vso moč za seboj. Močna sta oba, z vso silo vlečeta v svojo stran in zlasti se upira bodeči sivec. Ali srce, ki hoče še enkrat prekrizati pot lepi kmetici, je močnejše. V vroči želji za razgori, divjo moč razpuhne po telesu, dlani zgrabijo kakor klešče, mislice potegnejo in vola se obotavlja in opletaje z repi uklonita. In tako roljajo in cepetajo vsi trije proti Terezinki, ki prihaja nasproti. Sama gre in pisano košaro nese na roki.

"Ho — o — bo — o — ho," kriči kmet in ustavlja in tepe vole po smrkkih, ki poniglavo pomežikujejo. "Kako, dekle, kako je?"

"Saj te ne poznam!"

"Jaz tebe poznam — bo — o — ho — poznam te, kako ne..."

Dekline je že odšla in se pomešala med razhajajočimi se sejmari, a kmet se homota, vibira semintja po cesti in kriči nad uporno in hudobno živino.

Dolgo ni bilo zime v detelo, a kako se je začudila, ko je prišla! Dolge in črne prste gola dreva je iztegnila od sebe, belo je po-

gledala s svojimi sivimi očmi in od zadivljenja je stisnila meh, ki ga je prinesla pod pazduho s seboj, da je zaživžgala burja in se mrzlo in zategnjeno začudila. Glej, po zasneženih rebri navzdol so stopali svatje s širokokrajniki na glavah, z modrimi kožuhi: dopetniki in vsi v enakih svetlih škornjih. Na levo je šel dolgi oče Matevž, ki je bil v obraz gol kakor dete, a brado je imel dolgo kakor redkev in zavito na levo plat. Na desni je podrečeval šepasti kovčak Kokodaja, hudo gledal kakor svetopisemski razbojnik, uhačal s črno in žuljav roko v košata lica in praskal tam, kakor bi zašle grablje v strnišče. Na sredi je korakal čokati Peter, gledal v tla in ta dan še ni bil izpregovoril besede.

Težke ure je neel čas na starih ramenih skozi njegovo srce. Semenji je bil pred Vsemi svetimi, daleč, daleč je vesel predpust, in od tam do sem je rezal vanj iz vseh kotov in krajev greh poželjenja. Molil je k svojemu patronu sv. Petru, na skrivaj je šel v farno cerkev in mu prižgal debelo voščeno svečo. Dogorela je in ugasnila, a greh poželjenja je skakal okoli njega kakor igraivo živinčce, pa mu kazal polne prsi zdrave kmetice, globlji njen vrat, njene rdeče ustne, bele, iskrece se zobe in še take reči, da je pozelenel in šklepetal z zobmi, ko jih je gledal. In napravil je še tole: Ko so namakali in šibili drugi šibe in pletli iz njih košare, ko so nasajali anete srpice in prirezavali sekiram toporišča, se je zaprl v uhjak, pobral čebelam iz panjev vosek in izgnel iz njega veliko srce. Od desne proti levi ga je prebodel z dolgim trnjem in iz zagode zgoraj mu je izobilil jezik ognja. Zjutraj na vse zgodaj, ko je odklenil cerkovnik cerkvena vrata in valed zaspanosti ni videl okoli sebe, se je Peter vtihotapil k oltarju svojega patrona in mu daroval veliko prebode no in goreče srce. Ali greh poželjenja, ki je plesal okoli njega kakor divje živinčce, ni izginil. Ze je bil pogmetel ves vosek, dolga vrsta srce je molela k svetemu Petru svoje ognjene jezike, a živinčce je metalo kvišku zdaj prednje zdaj zadnje noge in mu kazalo na čelu še hujše in hujše reči. Črni kolači težkih kit so se pletli okoli rogov, beli pas se je svetil pod njimi in gole roke so grabile okoli sebe... A priplesal je v deželo rešenik predpust.

Po rebri navzdol gredo ženini in že vidijo zeleno Savo, ki se vije med belimi bregovi in izginja za holmi. Ze vidijo brod, ki čaka ljudi, da jih prepele preko šumečih vrtincev. Tudi brodnik Kajfež je na njem, a mesto vesla drži v roki harmoniko in igra in pleše. Ženini pridejo do njega, obstanejo na bregu in se čudijo. Brodnik Kajfež poskakuje s svojim čokatom životom, nateguje harmoniko, ki mu visi na jermenu krog desne rame, kosmat je, pa se reži iz črne brade in svetijo se mu beli zobje in zelene oči.

"Kaj delaš?" vpraša goli Matevž in žalostno prime ukrivljeno brado.

"Vragu godem!" se zakrohoče Kajfež.

"Kateremu?" reče in podrečne Kokodaja.

"Temule v vodi! Tudi on drži harmoniko, gode in pleše, pa kaže bele zobe iz črne brade."

Kajfež preneha igrati, kaže z dolgim kazalcem v vodo, miga in preti, pa bje s škornjem ob bruno.

"Nor je!" izgovori prvo besedo tisti dan zaljubljeni kmet. Kodaž preguga teže svojega života s krajšo nogo in pošumi z dlanjo po strnišču, a goli Matevž zgrane krivo brado in žalostno izpregovori: "Noreu ne zaupamo svojega življenja. Vrnimo se pa odločimo pot na srečnejši dan!"

In vsi se zasukajo: Peter naglo, Matevž otožno, a kovač se trikrat zaguga, predno vidi obratno plat.

(Konec prihodnjic.)